
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо організації самостійної роботи з фахових освітніх компонентів

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра музичної педагогіки та хореографії

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ФАХОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ**

*здобувачів другого (магістерського) рівня
за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва
спеціалізації В6.03 Хореографічне мистецтво
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки*

(2-ге видання, доповнене та перероблене)

Укладач:

Ростовська Ю.О.

Рекомендовано Вченою радою Ніжинського державного
університету імені Миколи Гоголя
Протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Рецензенти:

Благова Т. О. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри хореографії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Пархоменко О. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичної педагогіки та хореографії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

М54 Методичні рекомендації щодо самостійної роботи з фахових освітніх компонентів здобувачів другого (магістерського) рівня для спеціальності В6 Перформативні мистецтва спеціалізації В6.03 Хореографічне мистецтво галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки / укладач: Ростовська Ю. О. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2025. – 43 с.

У методичних рекомендаціях розкрито особливості організації та виконання самостійної роботи здобувачів-хореографів другого (магістерського) рівня вищої освіти з фахових освітніх компонентів. Висвітлено загальні підходи до самостійного опанування навчального матеріалу, запропоновані варіанти завдань з фахових освітніх компонентів для самостійного опрацювання, перелік рекомендованих джерел інформації.

Методичні рекомендації розраховані на магістрантів, які навчаються за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва спеціалізації В6.03 Хореографічне мистецтво галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки; викладачів фахових освітніх компонентів «Теорія і практика класичного танцю», «Теорія і практика українського народного та народно-сценічного танцю», «Стилізація народного танцю», «Мистецтво балетмейстера», «Теорія та практика хореографічної освіти», «Ансамбль народного танцю» та «Підготовка кваліфікаційної роботи».

УДК 378.147:793 (075.8)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ЗМІСТ, МЕТОДИ ТА ВИДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	10
ФУНКЦІЇ, ПРИНЦИПИ ТА ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	14
САМОСТІЙНА ТВОРЧА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ-ХОРЕОГРАФІВ.....	15
САМОСТІЙНА РОБОТА У ВІРТУАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	18
ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ ЯК ФОРМА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	20
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРАНТІВ З ФАХОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ.....	23
КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	25
ОРІЄНТОВНІ ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ФАХОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ.....	28
<i>Теорія і практика класичного танцю.....</i>	28
<i>Теорія і практика українського народного та народно-сценічного танцю.....</i>	30
<i>Стилізація народного танцю.....</i>	32
<i>Ансамбль народного танцю.....</i>	33
<i>Мистецтво балетмейстера.....</i>	34
<i>Теорія і практика хореографічної освіти.....</i>	35
<i>Підготовка кваліфікаційної роботи.....</i>	37
ВИСНОВОК.....	39
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	40
<i>Зразок оформлення титульної сторінки ІНДЗ.....</i>	43

ПЕРЕДМОВА

На сучасному етапі спостерігається підвищена увага закладів вищої освіти України до самостійної пізнавальної активності кожного здобувача. З усіх видів освітньої діяльності самостійна робота значною мірою формує *самостійність* як ключову рису особистості майбутнього фахівця. Самостійна робота стає невід'ємним складником підготовки та однією із форм засвоєння навчального матеріалу поза межами обов'язкових навчальних занять з фаху.

Успішним і конкурентноспроможним буде той фахівець, який здатний до постійного пошуку, до опанування цілісних, системних знань у галузі мистецтва, до виконання нових професійних ролей і функцій, до конструювання творчих проєктів, на що вказується в Концепції розвитку педагогічної освіти [3], у законах України «Про освіту» [1], «Про вищу освіту» [2], у Національній доктрині розвитку освіти [4].

Самостійна робота здобувачів-магістрантів є суттєвим компонентом при підготовці майбутнього фахівця хореографії: викладача закладів вищої освіти, балетмейстера, виконавця, керівника мистецьких колективів тощо. Самостійна робота є важливою складовою освітнього процесу Університету, оскільки сприяє формуванню у здобувачів творчої і наукової ініціативи, пізнавальної активності; засвоєнню навичок самостійної навчальної, науково-дослідної та практичної діяльності; розвиває професійні наукові та практичні інтереси; навички діяти без наставника у виконавській чи балетмейстерській діяльності; самостійно приймати викладацькі рішення щодо вирішення освітніх проблем тощо.

Відтак, самостійна робота здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В6 Перформативні мистецтва спеціалізації В6.03 Хореографічне мистецтво – це багатоаспектне та поліфункціональне явище, що передбачає розвиток їх самостійності, формування у них загальних і спеціальних компетентностей та має освітнє, особистісне та суспільне значення. Завдяки самостійній роботі у майбутніх фахівців хореографії відбувається перехід від переважно виконавчої діяльності до розвитку пошукових, творчих здібностей на всіх етапах навчання у вищій школі.

Самостійна робота здобувачів-хореографів передбачає самостійне закріплення теоретичних і практичних знань та умінь, отриманих за період навчання, та виконання запропонованих у робочих програмах завдань. Для оволодіння матеріалом фахових освітніх компонентів необхідна правильна організація самостійної роботи, оскільки обсяг аудиторних занять не дозволяє розглянути усі основні аспекти кожного курсу.

Окрім того, успішність самостійної роботи багато у чому визначає успішність здачі екзаменів та заліків, а також проходження *виробничої практики* (сценічно-виконавської, викладацької, науково-дослідницької), оскільки в межах самостійної роботи здобувач має можливість для самоосвіти та самовдосконалення.

Під час самостійної роботи у магістрантів-хореографів формуються наступні компетентності:

- ***Загальні компетентності:***

ЗК1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК6. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

- ***Спеціальні компетентності:***

СК2. Здатність виявляти та вирішувати проблеми (дослідницькі, творчі, організаційні) у сфері фахової діяльності.

СК3. Здатність здійснювати дослідницьку діяльність у сфері хореографії.

СК4. Здатність до художньо-критичної діяльності у сфері хореографії.

СК6. Здатність розробляти і впроваджувати авторські інноваційні педагогічні та мистецькі методики та технології.

СК7. Здатність розробляти індивідуальну стратегію навчання та виховання здобувача освіти у відповідності до особистісних якостей з метою розкриття його творчого потенціалу.

СК12. Здатність обирати оптимальну стратегію і тактику реалізації творчого проєкту.

СК14. Здатність презентувати власний творчий, науковий продукт, використовуючи традиційні та інноваційні комунікаційні технології.

СК17. Здатність розробляти і втілювати авторські хореографічні твори різноманітні за формою, жанром, виражальними засобами з використанням традиційних та новітніх прийомів їх створення.

СК19. Здатність до розуміння основних проблем сучасної хореографічної освіти й виконавства в Україні та пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу.

СК20. Здатність проєктувати, реалізовувати та оцінювати педагогічну діяльність у закладах вищої освіти з урахуванням принципів інклюзивності, доступності та різноманіття, забезпечуючи ефективну взаємодію зі здобувачами з різними освітніми потребами та створення безбар'єрного освітнього середовища.

СК22. Здатність формувати і реалізовувати гуманістичні цінності у художньо-творчій, освітній та комунікативній діяльності, сприяти розвитку особистості, емпатії та міжкультурного діалогу засобами хореографічного мистецтва.

• ***Програмні результати навчання:***

ПРН1. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для провадження педагогічної, адміністративно-управлінської, балетмейстерської, науково-дослідної діяльності у сфері хореографії.

ПРН2. Адаптуватися та діяти у новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, генерувати нові ідеї задля вирішення проблемних ситуацій.

ПРН5. Вміти аргументувати, упорядковувати факти, аналізувати, порівнювати, класифікувати, робити висновки у процесі науково-дослідної діяльності.

ПРН7. Виявляти тенденції та перспективи розвитку хореографічної культури у процесі аналітичного осмислення подій та фактів минулого та сучасності.

ПРН8. Виявляти дослідницькі, балетмейстерські, організаційні, педагогічні проблеми у процесі фахової діяльності, причини їх виникнення, розробляти програми їх вирішення.

ПРН10. Володіти навичками художньо-критичного осмислення явищ хореографічної культури сучасності у контексті загальномистецького поступу.

ПРН20. Презентувати власні мистецькі, педагогічні та наукові досягнення, використовуючи різноманітні комунікаційні технології.

ПРН23. Реалізовувати повний цикл багаточастинного балетмейстерського твору – від творчого задуму до сценічного втілення, з урахуванням власного досвіду, наявних вимог та ресурсів, інших умов.

ПРН25. Вміти власною виконавською, педагогічною, науково-дослідницькою діяльністю активно впливати на формування хореографічної культури та розвиток хореографічної освіти України.

ПРН26. Уміти проєктувати, реалізовувати та критично оцінювати інклюзивне освітнє середовище у вищій школі, застосовувати сучасні педагогічні практики та методи адаптації навчання з урахуванням принципів доступності, різноманітності й індивідуальних освітніх потреб здобувачів освіти.

Мета методичних рекомендацій – надання методичної допомоги здобувачам при підготовці до фахових освітніх компонентів ОПІ «Хореографія. Народна хореографія»; сприяння до удосконалення якості підготовки магістрантів під час самостійної роботи, самостійного оволодіння загальними та спеціальними компетентностями.

Дані методичні рекомендації розроблені на підставі:

1. Закону України «Про освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>).
2. Закону України «Про вищу освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>).
3. Концепції розвитку педагогічної освіти (<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>).
4. Національної доктрини розвитку освіти (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>).
5. ОПП «Хореографія. Народна хореографія» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В6 Перформативні мистецтва спеціалізації В6.03 Хореографічне мистецтво галузі В6 Культура, мистецтво та гуманітарні науки (<https://salo.li/1fb0232>).
6. Положення про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені М. Гоголя (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/2025%20Polozennia_pro_org_osv_process_11.pdf).

При підготовці методичних рекомендацій використовувалися такі джерела:

1. Головка Н. Самостійна робота як складова навчального процесу у вищій школі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. 2015. Вип. 2(2). С. 19-22.
2. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи з освітнього компоненту «Теорія і методика навчання танцю у закладах освіти: для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)/уклад. Л. Ільчук, А. Медецький. Кременець: ВЦ, КОГПА, 2024. 25 с.
3. Раструба Т. В. Організація та проведення самостійної роботи студентів освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво»:

методичні рекомендації. 2-ге вид., доповн. та переробл. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 21 с.

4. Самостійна робота з психології: методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти/ авт.-уклад. І. Черезова. Бердянськ: БДПУ, 2021. 57 с.
5. Терешко І. Самостійна творча діяльність здобувачів у процесі вивчення курсу «Народознавство та хореографічний фольклор України»/Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Вип. 2, 2022. С. 88-95

ЗМІСТ, МЕТОДИ ТА ВИДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Підготовка висококваліфікованих фахівців хореографічного мистецтва, конкурентоспроможних на сучасному ринку праці, а також здатних до компетентної, відповідальної та ефективної діяльності за спеціальністю неможлива без підвищення ролі самостійної роботи здобувачів вищої освіти, спрямованої на стимулювання їх професійного зростання та виховання творчої активності.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти – вид навчальної діяльності, що виконується здобувачем без безпосереднього контакту з викладачем або ж керований викладачем опосередковано через спеціальні навчальні матеріали; невід’ємна обов’язкова ланка процесу навчання, що передбачає насамперед індивідуальну роботу здобувачів у відповідності з установкою викладача та програмою навчальної дисципліни.

Сучасна дидактика розглядає самостійну роботу здобувача вищої освіти, з одного боку, як вид навчальної праці, що здійснюється без прямого втручання, але під керівництвом викладача чи наукового керівника, з іншого – як засіб залучення здобувачів до самостійної пізнавальної діяльності та формування у них методів організації такої діяльності.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у час, вільний від обов’язкових освітніх занять з фаху. В основному вона спрямована на закріплення теоретичних знань та практичних умінь, отриманих під час навчання; їх поглиблення та удосконалення.

Метою самостійної роботи здобувача-хореографа є оволодіння фундаментальними знаннями, професійними вміннями та навичками (викладацькими, виконавськими, балетмейстерськими), досвідом творчої та дослідницької діяльності, розвиток самостійності, відповідальності та організованості, творчого підходу до вирішення проблем освітнього та професійного рівнів.

Зміст самостійної роботи визначається програмою навчальної дисципліни конкретного фахового освітнього компонента, завданнями і рекомендаціями викладача та охоплює:

- ❖ підготовку до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських);
- ❖ виконання завдань з освітнього компонента впродовж семестру;
- ❖ роботу над окремими темами чи практичними завданнями фахових освітніх дисциплін;
- ❖ підготовку до виробничої практики та виконання завдань, передбачених практикою;
- ❖ підготовку до підсумкової атестації у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи;
- ❖ участь у наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах та фестивалях;
- ❖ написання тез, статей, підготовка доповідей;
- ❖ інші види діяльності, що ініціюються Університетом, факультетом, кафедрою та органами студентського самоврядування.

До методів самостійної роботи здобувачів, що сприяють індивідуалізації та інтенсифікації освітнього процесу, належать:

- ❖ проблемно-пошукові;
- ❖ проєктного навчання;
- ❖ колективної розумової діяльності;
- ❖ використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні.

В освітньому процесі виділяють два **види** самостійної роботи:

- ❖ *аудиторна/дистанційна синхронна* – виконується на навчальних заняттях з фаху в аудиторії чи танцювальному класі та віртуальному середовищі (УНІКОМ, Zoom) під безпосереднім керівництвом викладача і за його завданням;
- ❖ *позааудиторна/дистанційна асинхронна* – виконується здобувачем за завданнями викладача, але без його безпосередньої участі.

В залежності від особливостей освітнього компонента викладач може пропонувати магістрам-хореографам різні **види завдань** для самостійної роботи:

- ❖ опрацювання інформації, отриманої безпосередньо на аудиторних заняттях;
- ❖ робота з відповідними джерелами інформації та особистим конспектом лекцій чи записами хореографічного заняття;
- ❖ самостійне вивчення окремих тем лекцій чи складання танцювальних комбінацій та етюдів;
- ❖ виконання підготовчої роботи до семінарських та практичних занять;
- ❖ відпрацювання власної виконавської майстерності;
- ❖ виконання індивідуальних завдань;
- ❖ складання фрагментів занять з хореографічних дисциплін;
- ❖ складання картотеки літературних джерел за змістом фахової діяльності;
- ❖ пошук інформації та її систематизація відповідно теми кваліфікаційної роботи;
- ❖ написання тез, статей, доповідей за матеріалами кваліфікаційної роботи тощо.

Використання у освітньому процесі різних видів самостійної роботи дозволяє впорядкувати його, раціоналізувати прийоми роботи над навчальним матеріалом, урізноманітнити роботу із здобувачами, що сприятиме активізації їх пізнавальної діяльності.

Самостійна робота здобувачів-магістрантів під керівництвом викладача фахових дисциплін чи наукового керівника кваліфікаційних робіт відбувається у формі ділової взаємодії: здобувач отримує безпосередні вказівки та рекомендації викладача/керівника про організацію самостійної діяльності, а НПП при цьому виконує функцію управління через контроль і корекцію помилкових дій.

При цьому, основним психолого-педагогічним завданням самостійної освітньої діяльності магістрантів є формування та ствердження у них складного

комплексу інтелектуальних якостей та особистісних властивостей, що забезпечує вміння навчатися самостійно впродовж усієї майбутньої професійної діяльності.

Самостійна робота магістранта планується в межах навчального плану та висвітлюється в годинах і складає, згідно Положення про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені М. Гоголя, від 1/3 до 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення конкретного освітнього компонента з фаху.

Загалом, навчальний план ОПП «Хореографія. Народна хореографія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва спеціалізації В6.03 Хореографічне мистецтво передбачає **1920 годин** самостійної роботи здобувача. З них **500** годин відведено на обов'язкові фахові дисципліни, **400** годин – дисципліни вільного вибору здобувача, **480 годин** – практична підготовка.

Структурно-логічна таблиця розрахунку самостійної роботи здобувачів згідно навчального плану ОПП «Хореографія. Народна хореографія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю В 6 Перформативні мистецтва спеціалізації В 6.03 Хореографічне мистецтво галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

№	Назва освітнього компонента	Години	Години
	<i>Фахові обов'язкові</i>	СР	ІНД
1	Теорія і практика класичного танцю	60	8
2	Ансамбль народного танцю	60	6
3	Теорія і практика українського народного та народно-сценічного танцю	120	16
4	Стилізація народного танцю	60	8
5	Мистецтво балетмейстера	60	16
6	Теорія та практика хореографічної освіти	80	-
7	Підготовка кваліфікаційної роботи	60	20
8	<i>Дисципліни вільного вибору</i>	400	50
<i>Практична підготовка</i>			
9	Сценічно-виконавська практика (без відриву від теоретичного навчання)	120	28
8	Виробнича (викладацька) практика	270	-
9	Науково-дослідницька практика	90	-

ФУНКЦІЇ, ПРИНЦИПИ ТА ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Будь-який вид занять, що створює умови для зародження самостійної думки молодшої людини, пізнавальної та творчої активності магістранта пов'язаний із самостійною роботою. Сукупність всієї самостійної діяльності здобувача як в навчальній аудиторії, так і поза нею, у контакті з викладачем чи у його відсутності розглядається як його самостійна робота.

Основними **функціями** самостійної роботи є:

- ❖ *розвиваюча* (підвищення культури інтелектуальної праці, залучення до творчих видів діяльності, збагачення розумових здібностей здобувача);
- ❖ *інформаційно-освітня* (освітня діяльність здобувачів на аудиторних заняттях);
- ❖ *орієнтуюча і стимулююча* (надання освітньому процесу динаміки і мотивації);
- ❖ *виховна* (формування і розвиток професійних якостей фахівця і особистості загалом);
- ❖ *дослідна* (вихід на новий рівень професійно-творчого мислення).

В основі самостійної роботи здобувача освіти у вищій школі лежать закладені наступні **принципи**:

- ❖ розвитку творчої діяльності;
- ❖ цільового планування;
- ❖ особистісно-діяльнісного підходу.

Форми самостійної роботи магістранта-хореографа можуть варіюватися у залежності від мети, змісту конкретної освітньої дисципліни, обсягу годин, визначених навчальним планом:

- ❖ робота над лекційним матеріалом, яка передбачає читання основної навчальної літератури та опрацювання конспекту лекцій;
- ❖ робота над практичним матеріалом, яка вміщує у собі опрацювання танцювальних рухів, вправ, комбінацій, які були надані викладачам під час фахових виконавських дисциплін;

- ❖ робота з джерелами інформації (додатковою літературою, зі словником, довідником; рекомендованими інтернет-ресурсами; перегляд відео-записів), пошук необхідної інформації;
- ❖ конспектування основних та додаткових джерел;
- ❖ підготовка есе, усної доповіді, тез чи статей;
- ❖ підготовка до семінару, практичного заняття;
- ❖ індивідуальна підготовка програми хореографічного колективу;
- ❖ ведення документації практики (звіт, конспекти заняття, щоденник практики тощо);
- ❖ робота над власною виконавською майстерністю;
- ❖ робота над балетмейстерською постановкою у контексті кваліфікаційної роботи;
- ❖ самостійне виконання індивідуальних творчих завдань;
- ❖ підготовка до проміжних та підсумкових форм атестації (змістовий модуль, залік, диференційований залік, екзамен, захист кваліфікаційної роботи).

САМОСТІЙНА ТВОРЧА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ-ХОРЕОГРАФІВ

Самостійна діяльність здобувачів спеціальності В6 Перформативні мистецтва спеціалізації В6.03 Хореографічне мистецтво є *творчим* процесом, який містить результати (конкретні ідеї, проєкти, твори тощо), і в якому реалізується інтегральна якість особистості майбутнього фахівця хореографії – творча незалежність, яка орієнтує індивіда на творчість, дає йому можливість виконувати будь-яку роботу творчо.

Самостійна творча діяльність магістрантів передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної діяльності за конкретними завданнями з фахових дисциплін, яка здійснюється як під час аудиторних, так і позааудиторних занять без участі викладача та націлена на реалізацію дидактичних, професійних, особистісних і суспільних цілей.

Для ефективності самостійної творчої діяльності необхідно виконати ряд умов:

- врахувати правильне поєднання обсягів аудиторної та позааудиторної роботи;
- методично правильно організувати роботу здобувачі-хореографів;
- забезпечити здобувачів необхідними навчально-методичними матеріалами з метою перетворення самостійної роботи у творчий процес;
- контролювати перебіг самостійної творчої роботи та вживати заходів щодо заохочення здобувачів для її якісного здійснення.

Перед виконанням самостійних творчих завдань викладач ознайомлює здобувачів з цілями, змістом, обсягом, термінами виконання, формами контролю; надає необхідну індивідуальну чи групову допомогу. Самостійна творча робота здобувачів передбачає використання різних *форм* (колективна, індивідуальна), *видів* (аудиторна, позааудиторна), *засобів* (конспектування, творчі та пошукові завдання, анотування наукових джерел, складання тез, робота з джерелами інформації тощо).

Самостійна творча робота може здійснюватися індивідуально або групами, залежно від мети, обсягу завдання, конкретної тематики роботи, рівня складності та компетентності здобувачів. Самостійна робота під час вивчення виконавських дисциплін з фаху («Теорія і практика класичного танцю», «Теорія і практика українського народного та народно-сценічного танцю», «Стилізація народного танцю», «Ансамбль народного танцю», «Мистецтво балетмейстера») можна розподілити за такими видами:

- ❖ *репродуктивна самостійна робота* – удосконалення виконавської майстерності (відпрацювання техніки виконання, розвиток фізичних даних, технічне та пластичне засвоєння танцювального твору, осмислення художніх завдань тощо).

- ❖ *реконструктивна самотійна робота* – доопрацювання поданого викладачем навчального матеріалу: запис хореографічної композиції (або ж розбір та постановка), копіювання певного твору тощо.
- ❖ *продуктивна самотійна робота* – спрямована на створення власних, передбачених навчальною програмою творів (танцювальних комбінацій, етюдів, хореографічних імпровізацій, створення образу), а саме – виконання творчого завдання, покликаного на здійснення нового, оригінального продукту.

Усі самотійні творчі завдання у межах фахових дисциплін можна розділити на *теоретичні* і *практичні*. Серед завдань теоретичного характеру зустрічаються наступні:

- ❖ укласти короткий термінологічний словник понять до певної теми;
- ❖ опрацювати прослуханий лекційний матеріал і знайти додаткову інформацію до теми;
- ❖ самотійно вивчити окремі теоретичні питання теми (перелік питань додається);
- ❖ підготуватися на семінарському занятті з доповіддю, есе (питання на вибір здобувача);
- ❖ прокоментувати твердження, цитати, висловлювання видатних митців чи науковців;
- ❖ ознайомитися зі змістом сучасних освітніх програм з хореографії тощо.

У переліку практичних творчих самотійних завдань поширеними є:

- ❖ ознайомитися з мистецьким матеріалом (переглянути хореографічні номери) та зробити загальний аналіз цього матеріалу у конспекті;
- ❖ виконати окремі зразки хореографічного матеріалу перед здобувачами;
- ❖ змодельовати перед групою здобувачів аналіз та процес розучування хореографічного руху;

- ❖ розробити комплекс завдань для визначення рівня розвитку хореографічних здібностей учнів;
- ❖ розробити план-конспект заняття з хореографії;
- ❖ розробити сценарій виховного заходу та ін.

Перераховані вище варіанти завдань для самостійної творчої роботи здобувачів-хореографів надають можливість їх особистісного залучення до опанування професійної діяльності та формує у магістрантів професійно значущі якості: *відповідальність, креативність, інформаційну культуру, здатність до самоосвіти*. Їх продуктивність забезпечується поєднанням різноманітних форм навчальної діяльності в умовах організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

САМОСТІЙНА РОБОТА У ВІРТУАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Нові інформаційні технології під час освітнього процесу можуть використовуватися для:

- пошуку інформації в мережі (використання web-браузерів, баз даних тощо);
- користування інформаційно-пошуковими та інформаційно-довідковими системами;
- організації діалогу в мережі (використання електронної пошти, синхронних і відстрочених телеконференцій);
- використання комп'ютерних технологій, аудіо та відеозаписів для знаходження інтерпретаторських балетмейстерських рішень.

При користування мережею Інтернет здобувачам вищої освіти варто дотримуватися елементарних базових правил алгоритму пошуку інформації:

1. Визначити, до якого розділу відноситься згадана інформація;
2. Визначити, який саме пошуковий сервіс краще використовувати;
3. Виявити основні слова (або словосполучення), які характерні для тієї інформації, яку шукають;

4. Ставлячи окремі слова і фрази, необхідно враховувати мову запитів, оператори пошуків, логічні зв'язки пошукових слів тощо, елементи, які роблять пошук ефективнішим;
5. Після проведення пошуку за першим запитом, якщо видано досить велику кількість документів, можна звужувати коло пошуку, але перед цим необхідно встановити галочку «Шукати у знайденому» і ввести хоча б одне слово чи обмеження;
6. Грамотно розташувати матеріал і проводити його сортування по зручним ознакам (відсортовано за релевантністю, відсортовано за датою тощо), що значно прискорить подальшу обробку матеріалу;
7. Фіксувати всі цікаві знайдені адреси документів.

В Університеті функціонує віртуальне освітнє середовище УНІКОМ, до якого можна зайти згідно посилання: <https://vle.ndu.edu.ua/>. Система *Moodle* надає здобувачам можливість організувати повноцінний освітній процес, включаючи засоби навчання, систему контролю і оцінювання навчальної діяльності, а також інші необхідні складові системи електронного навчання.

Для роботи в УНІКОМІ потрібно бути зареєстрованим. Для цього вводиться *Логін* (ім'я користувача), *Пароль*, що має складатися не менше ніж з 5 символів та іншу інформацію, дотримуючись заповнення всіх полів, позначених значком для обов'язкового заповнення. Коли всі необхідні поля будуть заповнені, треба натиснути кнопку «*Створити новий обліковий запис*».

Здобувачі Університету можуть увійти на сайт УНІКОМУ в ролі *Студента* (мають доступ до навчальних матеріалів освітньої дисципліни і можуть виконувати певні види діяльності, передбачені курсом) та *Гостя* (можуть мати доступ до курсів, для передбачений гостьовий доступ). Для кожного факультету є своє вікно, що робить пошук досить простим.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ ЯК ФОРМА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Практична реалізація самостійної роботи як одного з основних компонентів освіти може бути виконана при використанні в освітньому процесі *індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ)*. Такі завдання містять елементи пошукової, науково-дослідної діяльності, яка може бути застосована під час виконання магістерської кваліфікаційної роботи, вивчення освітнього компонента «Теорія та практика хореографічної освіти» чи під час Науково-дослідницької практики (підготовки наукових доповідей за матеріалами кваліфікаційної роботи, написання тез, статей).

Метою виконання індивідуального навчально-дослідного завдання є закріплення, поглиблення і узагальнення знань, отриманих магістрантами у процесі навчання. При виконанні такого завдання здобувач має продемонструвати свої уміння у сфері науково-дослідної діяльності, при роботі з готовим матеріалом, а також уміння творчо і оригінально вирішувати поставлені завдання.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання може бути окремим змістовим модулем, який виконується самостійно здобувачем й оцінюється як частина навчального курсу чи науково-дослідної практики.

При виконанні індивідуального навчально-дослідного завдання (вирішення педагогічних завдань у випадку курсу «Теорія та практика хореографічної освіти») магістрант має керуватися його поетапним виконанням:

1 етап – формулювання умов та вимог завдання:

- «дано» - формулювання проблеми, яка буде вирішуватися протягом усього подальшого процесу рішення шляхом узагальнення, розуміння, виділення головного, пояснення сенсу, визначення актуального;
- «треба» - постановка мети подальших дій, що задає напрямок, у межах якого формується майбутня робота, окреслення образу бажаного результату, визначення доцільних і важливих засобів виконання завдання.

2 етап – процес виникнення гіпотез у широкому альтернативному полі, від стереотипів і штампів у вирішенні поставлених завдань (педагогічних у випадку курсу «Теорія та практика хореографічної освіти») до творчих знахідок. На цьому етапі магістрант має запропонувати достатню кількість доцільних варіантів дій (з проблемної педагогічної ситуації зокрема).

3 етап – вибір альтернативної гіпотези, рефлексивний вибір здобувачем певного варіанту рішення завдання (педагогічного у випадку курсу «Теорія та практика хореографічної освіти») за критерієм «прийняте-неприйняте» і аргументація свого вибору (у випадку курсу «Теорія та практика хореографічної освіти» чи Науково-дослідної практики – підтверджена результатами досліджень науковців).

Індивідуальне навчально-дослідне завдання має включати наступні елементи наукового дослідження:

- ✓ комплексний і системний підходи до вирішення поставленого завдання;
- ✓ використання сучасних досліджень, методологій хореографічної освіти чи мистецької педагогіки та наукових розробок за даною темою (чи проблематикою);
- ✓ застосування творчого підходу і відбиття власного бачення вирішення поставленого завдання.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання має складатися зі *вступу*, *основної частини* та *висновку та списку використаних джерел*. Вступ має розкривати актуальність та практичне значення проблеми.

Основна частина має розкривати завдання, відповідати на поставлені питання. Вона повинна містити власні міркування магістранта стосовно сутності питання, які мають бути підкріплені посиланням на відповідні наукові джерела, бути логічним зв'язком між вступом і висновком. У висновках мають бути сформульовані підсумки, які відповідають поставленому завданню, практичні пропозиції або рекомендації щодо його вирішення.

Оформлення ІНДЗ : шрифт – Time New Roman; розмір шрифту – 14 кегель; інтервал між рядками – 1,5; абзац – 12, 5 мм; поля: верхнє і нижнє – 20 мм, лівє – 25 мм, правє – 15 мм; нумерація сторінок – у правому верхньому кутку.

Орієнтовна тематика ІНДЗ з фахових освітніх компонентів
1. Сучасні підходи до організації та проведення занять з хореографії у закладах передвищої та вищої освіти. 2. Хореографічна освіта як вагомий чинник формування національної свідомості молоді. 3. Хореографічна культура: формування через виконавську діяльність. 4. Художньо-творчий потенціал особистості та його врахування у хореографічній діяльності. 5. Інклюзія у хореографічній освіті: сучасні реалії. 6. Неформальна освіта як можливість для саморозвитку майбутнього фахівця хореографії. 7. Традиційні та інноваційні педагогічні технології у хореографічній освіті. 8. Освітні програми з хореографії як єдиний комплекс освітніх компонентів: огляд, аналіз. 9. Поліхудожній потенціал хореографічного мистецтва. 10. Танець як синкретичний вид мистецтва. 11. Вплив хореографічного мистецтва на емоційно-вольову сферу особистості. 12. Врахування індивідуально-психологічних особливостей особистості на заняттях хореографією. 13. Історичні передумови становлення народно-сценічного танцю. 14. Танцювальні колективи України, їх творчість і досягнення. 15. Видатні постаті педагогів-хореографів Чернігівщини. 16. Провідні виконавці українського народного танцю: яскраві постаті минулого і сьогодення. 17. Сучасні хореографічні течії у народно-сценічному танці: аналіз постановок. 18. Використання різних напрямів сучасної хореографії у постановках видатних українських балетмейстерів-модерністів. 19. Поєднання лексики сучасної хореографії з народним танцем як інноваційний підхід. 20. Моделювання сценічного простору: балетмейстерські знахідки та сучасні технології. 21. Особливості постановки та драматургії народно-сценічного танцю. 22. Складання картотеки літературних джерел за окремими розділами, темами, питаннями фахової дисципліни.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З ФАХОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

Позааудиторна самостійна робота здобувачів-хореографів в Університеті із засвоєння навчального матеріалу може проходити в науковій бібліотеці Університету, навчальних аудиторіях, танцювальних класах, а також за межами Університету. Контроль самостійної роботи та оцінка її результатів організовується як єдність двох форм:

- самоконтроль та самооцінка здобувача;
- контроль і оцінка з боку викладача.

Основними факторами, які покликані активізувати самостійну роботу здобувачів є:

- ❖ усвідомлення користі та цілеспрямованості виконуваної роботи (чітка уява здобувачем її кінцевого результату, що сприятиме підвищенню якості виконання завдання);
- ❖ творче спрямування діяльності здобувачів;
- ❖ диференціація завдань для позааудиторної самостійної роботи з урахуванням інтересу здобувачів, їх рівня попередньої підготовки;
- ❖ можливість проявити себе в конкурсах, фестивалях, концертах, тематичних вечорах, науково-практичних конференціях, круглих столах тощо.

На кожному етапі самостійної роботи викладач допомагає здобувачу визначити її мету, основні завдання. Індивідуальні заняття з освітніх дисциплін *«Теорія і практика класичного танцю»*, *«Теорія і практика українського та народно-сценічного танцю»*, *«Стилізація народного танцю»*, *«Мистецтво балетмейстера»*, *«Підготовка кваліфікаційних робіт»*, дисциплін вільного вибору та індивідуальні години, відведені на *Сценічно-виконавську практику (без відриву від теоретичного навчання)* дають можливість викладачам та методисту з практики контролювати та регулювати свідомий підхід магістрантів до самостійної роботи.

Вони знайомляться з основним алгоритмом, вимогами, що висунуті до тієї чи іншої дисципліни та видів завдань, а також у здобувачів формуються навички самоорганізації пізнавальної діяльності. Ефективна позааудиторна самостійна робота здобувачів можлива тільки при наявності серйозної та стійкої мотивації. Здобувачі вищої освіти мають здійснювати самоконтроль, який є необхідною умовою успішного навчання. Якщо щось залишається невиконаним, необхідно знайти час для завершення цієї частини роботи.

До практичних занять з фаху варто ретельно готуватися. Для цього необхідно:

- чітко розподілити час, що буде витрачений для підготовки;
- виставити пріоритети відповідно кожного завдання;
- здійснювати постійно самоконтроль виконання завдань.

Якщо самостійна підготовка до практичних занять вимагає відповідних умов (наприклад, перебування у танцювальному класі), потрібно спланувати свій час так, щоб позааудиторна робота не впливала на фізичне самопочуття.

При плануванні самостійної роботи на *індивідуальних заняттях* варто визначити, з якою метою вона виконується. В якості орієнтирів можна назвати наступні моменти:

- ❖ закріплення, поглиблення, розширення і систематизація знань і практичних умінь, отриманих під час аудиторних занять;
- ❖ самостійне оволодіння навчальним матеріалом;
- ❖ формування умінь використовувати додаткову відео-інформацію та спеціальну літературу;
- ❖ розвиток пізнавальних здібностей і активності, творчої ініціативи, самостійності, відповідальності та організованості.

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І ІНДЗ

Контрольні заходи включають *поточний* і *підсумковий* контроль знань здобувачів. Поточний контроль є органічною частиною освітнього процесу і проводиться під лекцій та практичних занять.

Форми поточного контролю:

- ❖ усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку лекційного заняття з оцінкою відповідей здобувачів;
- ❖ письмове фронтальне опитування здобувачів на початку чи в кінці лекційного заняття. Відповіді оцінюються викладачем одразу;
- ❖ перевірка виконання домашніх завдань у вигляді відпрацьованих танцювальних вправ біля станка, комбінацій чи етюдів на середині зали;
- ❖ демонстрація здобувачами здійснених фрагментів власної хореографічної постановки;
- ❖ написання тексту параграфів до розділів кваліфікаційної роботи;
- ❖ модульний контроль;
- ❖ перевірка індивідуальних творчих завдань.

Основними формами підсумкового контролю самостійної роботи є:

- ❖ проведення екзамену, заліку;
- ❖ захист кваліфікаційної роботи.

Контрольні заходи самостійної роботи здобувачів здійснюється в межах часу, відведеного на освітню дисципліну. Контроль може здійснюватися в усній, письмовій, змішаній формі, публічного виступу, індивідуальному виконанні тощо.

Критеріями оцінювання результатів самостійної роботи здобувачів є:

- ❖ рівень засвоєння здобувачами навчального матеріалу (теоретичного і практичного);
- ❖ рівень уміння знаходити потрібну інформацію, опрацювання її та застосування на практиці;

- ❖ обґрунтування та чіткість викладення усної відповіді;
- ❖ грамотність виконання завдання;
- ❖ своєчасність виконання завдання;
- ❖ творчий підхід до виконуваного завдання;
- ❖ фахова грамотність при виконанні танцювальних завдань (вправ, рухів, комбінацій, етюдів та хореографічних постановок);
- ❖ оригінальність при виконанні завдань.

Оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя : http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/2025%20Polozennia_pro_org_osv_proc_s_11.pdf.

При розроблені критеріїв оцінювання за виконання самостійної роботи та ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння здобувачем навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність здобувача диференціювати, інтегрувати й уніфікувати отримані знання, застосовувати наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук і використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного та творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо. Так:

2-3 бали – отримує здобувач, який демонструє початковий рівень теоретичних знань та практичних умінь; знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його відповідно до тексту пояснень чи показу викладача, повторити за зразком певну дію; за допомогою викладача здатний відтворити їхню послідовність, однак слабо орієнтується у поняттях; має фрагментарні навички у роботі з матеріалом, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатний давати відповіді на прості, стандартні запитання; створює прості, неоригінальні комбінації та етюди; не дотримується методичних рекомендацій при створення вправ біля станка.

4 бали – отримує здобувач, який демонструє знання більшої половини навчального матеріалу; розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками і неточностями давати визначення понять чи демонструвати власним виконавством; має стійкі навички роботи з текстом (теоретичним чи хореографічним) навчального матеріалу; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та власний показ вправ, комбінацій чи етюдів неточний.

5 балів – отримує здобувач, який самостійно оволодів більшою частиною заданого викладачем матеріалу; формулює поняття, наводить приклади, підтверджує висловлені судження одним-двома аргументами, демонструє власним виконанням; розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, явища і робити певні висновки; відповіді правильні, але неаргументовані; створені вправи біля станка не відповідають заявленій меті; створені фрагменти хореографічної постановки суперечать музичному матеріалу.

6 балів – здобувач самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу, висловлює логічно власну думку і балетмейстерське бачення відносно теми завдання; уміє застосовувати знання при вирішенні завдань, поєднувати їх із креативністю мислення; користується додатковими джерелами; встановлює причинно-наслідкові зв'язки між мистецькими фактами.

7 балів – здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, уміє наводити власні приклади на підтвердження певних думок; застосовує вивчений теоретичний і практичний матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами, правильно використовує фахову термінологію; частково контролює власні навчальні дії.

8 балів – знання і уміння здобувача є достатньо повними і вправними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події і будує вправи та комбінації з погляду смислового зв'язку; аналізує, встановлює найсуттєвіші залежності між явищами, фактами, робить висновки і загалом контролює власну діяльність.

9 балів – здобувач демонструє глибокі та міцні знання й уміння, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесі; робить аргументовані висновки, відносно грамотно створює навчальні вправи біля станка та етюди на середині залу; критично оцінює нові факти.

10 балів – здобувач має системні, глибокі і усвідомлені знання, досконалі виконавські уміння; виявляє неординарні творчі здібності в освітній діяльності; користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки та для створення вправ, комбінацій чи хореографічної постановки; схильний до системно-наукового аналізу, самостійно відшукує та використовує інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає теоретичний матеріал чи створює оригінальні композиції; розвиває свої обдарування та нахили.

ОРІЄНТОВНІ ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ФАХОВИХ ОСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН

❖ *Теорія і практика класичного танцю*

Вивчення курсу *«Теорія і практика класичного танцю»* сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти фундаментальних знань, умінь і навичок, необхідних для професійного оволодіння технікою класичного танцю. Дисципліна спрямована на розвиток фізичних, художньо-образних і музично-ритмічних якостей виконавця, а також на усвідомлення основних принципів побудови рухів, позицій і композиційних рішень у класичному танці.

Орієнтовними завданнями для самостійного опрацювання здобувачами-хореографами освітнього компоненту *«Теорія і практика виконання класичного танцю»* є:

1. Розучування повільних та комбінацій екзерсису біля станка;
2. Опрацьовування швидких ускладнених рухів і комбінацій екзерсису біля станка;

3. Аналіз опрацьованих вправ та комбінацій. Графічний запис вивчених вправ у зошит;
4. Розучування ускладнених рухів екзерсису на середині залу;
5. Вивчення технології виконання поворотів *fouette*: підходу до повороту, поворот, завершення повороту;
6. Вивчення технології виконання поворотів *renverse*: підходу до повороту, поворот, завершення повороту;
7. Аналіз вивчених поворотів і їх різновидів *tour lent*, *fouette*, *renverse*. Підготовка конспекту;
8. Робота над елевацією і балоном у процесі освоєння великих стрибків класичного танцю розділу *allegro*;
9. Самостійна робота над створенням повільних рухів біля станка: *battements fondus* на 90 у позах на всій ступні і на напівпальцях; *rond de jambe en l'air en dehors et en dedans* з *plie-releve*; *battements relevés lents* et *battements développés en face* і в позах.
10. Самостійна робота над створенням швидких рухів біля палки: *battements double frappes* з поворотом на $\frac{1}{4}$; *battements battus sur le cou-de-pied* вперед та назад *en face épaulement*; *flic-flac*; *grands battements jetés*; *pirouette en dehors et en dedans*.
11. Створення самостійних танцювальних етюдів. Основа: зразки класичної хореографії (дитячі балети);
12. Створення самостійних танцювальних етюдів. Основа: зразки класичної хореографії (ліричні балети) ;
13. Створення самостійних танцювальних етюдів. Основа: зразки класичної хореографії (героїчні балети);
14. Аналіз опрацьованих вправ та комбінацій. Графічний запис вивчених вправ у конспект.

❖ *Теорія і практика українського народного та народно-сценічного танцю*

Метою освітнього компонента «*Теорія і практика українського народного та народно-сценічного танцю*» є формування у магістрантів глибокого розуміння теоретичних основ і практичних навичок виконання українського народного та народно-сценічного танцю. Опанування курсом дає здобувачам глибоке розуміння традиційного українського танцю як невід'ємної частини національної культурної спадщини та важливий елемент для розвитку професійної хореографії, а також спрямований на оволодіння технікою та стилістикою народно-сценічного танцю; вивчення особливостей хореографічної лексики та виконавської манери різних країн; розвиток музично-ритмічного відчуття та сценічної виразності; опанування методів адаптації українського народного та народно-сценічного танцю до професійної сцени; удосконалення виконавської майстерності здобувачів.

Опанування курсу сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних інтегрувати танцювальне мистецтво різних народів у сучасний сценічний простір, зберігаючи його художню та культурну автентичність.

Орієнтовними завданнями для самостійного опрацювання здобувачами-хореографами освітнього компонента «*Теорія і практика українського народного та народно-сценічного танцю*» є:

1. Значення праці Василя Верховинця, Кіма Василенка, Сергія Зубатова для розвитку сучасної української хореографії;
2. Визначити та охарактеризувати регіональні особливості жіночих рухів в українському народному танці;
3. Визначити та охарактеризувати регіональні особливості чоловічих рухів в українському народному танці;
4. Створити танцювально-технічну комбінацію на основі стилістики гуцульських народних танців (коломийка, аркан, півторак);
5. Створити танцювально-технічну комбінацію на основі стилістики танців Чернігівського Полісся;
6. Створити танцювально-технічну комбінацію на основі танців Волині;

7. Підготовка, постановка та відеозапис розгорнутого танцювального етюд на основі танців Центральних областей України;
8. Підготовка, постановка та відеозапис розгорнутого танцювального етюд на основі танців Поділля;
9. Підготовка, постановка та відеозапис розгорнутого танцювального етюд на основі танців Закарпаття;
10. Підготовка, постановка та відеозапис розгорнутого танцювального етюд на основі танців Буковини;
11. Підготовка та проведення заняття біля станка з урахуванням регіональних особливостей;
12. Проведення заняття з українського народного танцю на середині залу з урахуванням регіональної специфіки.
13. Проаналізувати основні тенденції розвитку народно-сценічної хореографії;
14. Розглянути історичні передумови становлення народно-сценічного танцю;
15. Проаналізувати зв'язок характерного (народно-сценічного) танцю з класичним;
16. Визначити роль народно-сценічного танцю у фізичній підготовці танцівника;
17. Обґрунтувати відмінність елементів народно-сценічного екзерсису від класичного;
18. Проаналізувати процес реалізації принципів єдності художнього і технічного, емоційного і свідомого на заняттях з народно-сценічного танцю;
19. Жест у народно-сценічному танці. Обґрунтувати значення вправ для рук у виробленні точного жесту в танці;
20. Створити танцювальний фрагмент у характері польського танцю «Мазурка»;

21. Створити танцювальний фрагмент у характері угорського танцю «Чардаш».
22. Створити танцювальний фрагмент у характері італійського танцю «Тарантела»;
23. Створити танцювальний фрагмент у характері іспанського танцю «Арагонська хота»;
24. Аналіз опрацьованих вправ та комбінацій. Графічний запис вивчених вправ у конспект.

❖ *Стилзація народного танцю*

Мета освітнього компонента «*Стилзація народного танцю*» полягає в ознайомленні здобувачів із процесом адаптації традиційних народних танців до сучасних сценічних вимог через творчі технічні та художні трансформації. Курс націлений на розвиток умінь інтерпретувати народний танець, зберігаючи його автентичні елементи, використовуючи водночас нові хореографічні прийоми, які відповідають естетичним стандартам сучасного танцю.

У процесі вивчення курсу здобувачі набуватимуть навичок створення танцювальних композицій, які поєднують традиційний фольклор та інноваційні підходи у хореографії, зберігаючи при цьому глибину культурної спадщини та розширюючи виразні можливості народно-сценічного та українського народного танцю на сцені.

Орієнтовними завданнями для самостійного опрацювання здобувачами-хореографами освітнього компоненту «Стилзація народного танцю» є:

1. Трансформація традиційних танцювальних форм через застосування інноваційних технік;
2. Поєднання автентичних рухів із сучасними сценічними елементами;
3. Збереження культурної ідентичності через танцювальні традиції;
4. Інноваційний підхід у розвитку народного танцювального мистецтва;
5. Робота над створенням стилізованих танцювальних композицій;

6. Створення хореографічних образів засобами сучасної танцювальної техніки;
7. Робота над сучасними техніками контемпорарі, модерн, джаз-фольк та їх імпровізація;
8. Добір музичного супроводу до народних стилізованих композицій та їх сценографія;
9. Робота над постановкою комбінацій у характері стилізованих народних танців;
10. Робота над постановкою етюдів та фрагментів стилізованих народних танців.

❖ *Ансамбль народного танцю*

Освітній компонент *«Ансамбль народного танцю»* спрямований на формування у майбутніх фахівців професійних виконавських компетентностей у сфері народної хореографії, що є важливим елементом у системі професійного танцювального мистецтва. Дисципліна передбачає засвоєння технічних, музично-ритмічних та стилістичних особливостей народного танцю, що дозволяє здобувачам розширити знання про традиції та культурну спадщину різних етнографічних регіонів.

Метою курсу є розвиток технічної майстерності, злагодженості виконання та сценічної виразності майбутніх артистів ансамблів народного танцю. Основними завданнями дисципліни є формування здатності до інтерпретації сценічних образів, опанування специфіки взаємодії у складі танцювального колективу, а також вироблення навичок колективного ансамблевого виконання.

Важливим аспектом є засвоєння структурних і композиційних елементів народного танцю з урахуванням сучасних тенденцій його розвитку, що забезпечує підготовку фахівців до творчої діяльності у сфері професійного народного танцю.

Орієнтовними завданнями для самостійного опрацювання здобувачами-хореографами освітнього компонента *«Ансамбль народного танцю»* є:

1. Поняття «хореографічна лексика» та її різновиди;
2. Відпрацювання танцювальних рухів, жестів, поз, ракурсів у сольних, парних композиціях;
3. Відпрацювання хореографічних творів малої форми;
4. Теоретичний аналіз вивчених хореографічних творів;
5. Сутність поняття «інтерпретація» та «танцювальна інтерпретація»;
6. Індивідуально-творча інтерпретація хореографічного твору у процесі ансамблевого виконання;
7. Визначення психологічних характеристик героїв засобами виразності народно-сценічної хореографії;
8. Відпрацювання хореографічних творів великої форми;
9. Сюїта – як музично-хореографічна форма. Основні композиційні складові сюїтної форми танцю;
10. Постановка та репетиції з виконавцями композицій сюїтної форми;
11. Теоретичний аналіз композиції сюїтної форми;
12. Підготовка та реалізація хореографічних проєктів;
13. Аналіз ансамблевого виконання під час концертно-фестивального виступу.

❖ *Мистецтво балетмейстера*

Освітній компонент **«Мистецтво балетмейстера»** спрямований на формування у здобувачів професійних балетмейстерських вмінь та їх готовності до участі в освітньо-творчому процесі в закладах позашкільної, фахової передвищої та вищої мистецької освіти. Вона охоплює практичну діяльність балетмейстера в ансамблях народного, сприяє розвитку професійних навичок у створенні хореографічних творів та набуттю сценічної практики, що є важливою складовою балетмейстерської діяльності.

Орієнтовними завданнями для самостійного опрацювання здобувачами-хореографами освітньої дисципліни «Мистецтво балетмейстера» є:

1. Відео перегляд художніх та документальних фільмів та їх опрацювання з предмету «Мистецтво балетмейстера»;
2. Поняття «образ» у хореографічному мистецтві;
3. Процес втілення художнього образу в музиці і в танці;
4. Зробити графічний опис образів основних та другорядних героїв власної хореографічної композиції;
5. Визначити ідею власного хореографічного твору, його складові та музичне рішення;
6. Визначити закони драматургії майбутнього хореографічного твору;
7. Визначити теми, ідеї власної хореографічної композиції;
8. Створення сценарного плану як основи балетмейстерського задуму;
9. Розподіл музичного супроводу за періодами на драматургічні складові хореографічної постановки;
10. Дати характеристику основної та допоміжної лексики;
11. Робота з виконавцями над акторським втіленням образів, технічною досконалістю номера;
12. Постановочна та репетиційна робота над власним хореографічним твором.

❖ *Теорія та практика хореографічної освіти*

Освітній компонент «*Теорія і практика хореографічної освіти*» є одним із провідних у фаховій підготовці майбутнього педагога-хореографа. Він розглядає теоретико-практичні аспекти сучасної хореографічної освіти в Україні, її виклики та перспективи.

Вітчизняна хореографічна освіта сьогодення характеризується глибокими змінами, зумовленими зростанням вимог до рівня фахової підготовки викладачів хореографії. Виникає необхідність у кваліфікованих конкурентоспроможних кадрах, які володіють новим типом мислення, здатних творчо реалізувати себе в умовах інноваційності, варіативності та модернізації.

У зв'язку з пошуками нових освітніх технологій значно підвищилися вимоги до методичної підготовки майбутніх викладачів хореографії, покликаної забезпечити усвідомлення ролі хореографічного мистецтва у системі художнього і духовного розвитку особистості, засвоєння теоретичних засад хореографічної освіти, оволодіння методами й організаційними формами хореографічної роботи з підростаючим поколінням.

Орієнтовними завданнями для самостійного опрацювання здобувачами-хореографами освітнього компонента «Теорія і практика хореографічної освіти» є:

1. Написання есе на тему: «Хореографічна освіта як чинник формування національної свідомості сучасної особистості»;
2. Написання доповіді на тему: «Інновації у сучасній хореографічній професійній освіті»;
3. Написання доповіді на тему: «Хореографічна освіта Чернігівщини: становлення, розвиток, перспективи».
4. Написання есе на тему: «Художньо-творчий потенціал майбутнього педагога-хореографа та його застосування у професійній діяльності».
5. Написання доповіді на тему: «Реалізація принципів академічної доброчесності у педагогічній діяльності».
6. Розробити зміст освітньої програми; розробити програму навчальної дисципліни та силабусу (на вибір здобувача).
7. Написання есе-роздуми на теми: «Хореографічна культура підростаючого покоління: формування через виконавську діяльність»; «Педагогічні умови для розвитку фізичних здібностей на заняттях з хореографії».
8. Написання доповіді на тему: «Професійні переконання і погляди майбутнього педагога хореографії. Методична підготовка у вищій школі».

9. Педагогічна та постановча діяльність фахівця у хореографічному колективі. Основні умови ефективної діяльності ансамблю (розробка плану роботи хореографічного колективу (творчого та освітнього).

❖ Підготовка кваліфікаційної роботи

Освітній компонент *«Підготовка кваліфікаційної роботи»* зорієнтований на застосування комплексу загальних та фахових компетентностей у процесі реалізації кваліфікаційної роботи; формування умінь самостійно визначити тему та етапи роботи, обґрунтувати систему заходів, необхідних для розв'язання теоретичних та прикладних завдань; проведення всебічної підготовки кваліфікаційної роботи; практичне втілення хореографічного задуму; обґрунтування здійснених творчих рішень.

Кваліфікаційна робота – це самостійно виконаний магістрантом кількох частинний хореографічний твір, на підставі якої визначають рівень загальної та спеціальної підготовки здобувача, його здатність застосовувати знання під час вирішення конкретних проблем, схильність до аналізу та самостійного узагальнення матеріалу з теми кваліфікаційної роботи, готовність до виконання завдань професійної діяльності у сфері хореографії.

Кваліфікаційна робота передбачає публічну демонстрацію власної хореографічної постановки та озвучення змісту пояснювальної записки, яка є обґрунтуванням художньої значущості роботи та оригінальності хореографічного втілення задуму.

Основними завданнями для самостійної роботи здобувачів-хореографів освітнього компонента *«Підготовка кваліфікаційної роботи»* є:

1. Створення лібрето до хореографічної постановки; підбір музичного супроводу.
2. Написання вступу до пояснювальної записки.
3. Робота над теоретичною частиною кваліфікаційної роботи (пояснювальною запискою);

4. Робота з хореографічним колективом над здійсненням хореографічної постановки;
5. Написання висновків та оформлення списку використаних джерел;
6. Генеральні репетиції хореографічної постановки на концертній сцені;
7. Оформлення кваліфікаційної роботи. Підготовка відео-презентації для публічного захисту.

ВИСНОВОК

Тож, ефективність самостійної роботи магістрантів безпосередньо залежить від педагогічних умов, які створюються під час освітнього процесу на заняттях з фаху. Вдала організація самостійної роботи сприятиме усвідомленому і ґрунтовному засвоєнню теоретичного і практичного матеріалу, активізації провідних видів їхньої навчальної діяльності, урізноманітненню форм контролю за результатами її виконання, формуванню стійкої мотивації до самоосвіти та саморозвитку у сфері хореографічного мистецтва, стимулюванню їх професійної самоактуалізації, виробленню здатностей самостійно приймати обґрунтовані рішення.

Здобувачів вищої освіти необхідно *навчати* самостійній роботі, формувати у них необхідні компетенції. Несформованість психологічної готовності до самостійності, незнання загальних правил її самоорганізації, невміння реалізувати поставлені перед собою завдання є вагомими причинами недостатньої ефективності такої роботи.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Акімова С. В. Тренаж і партерний тренаж : метод реком. для студ. вищих навч. закл. (напрямок підготовки «Хореографія»). Л. : ЛДУФК, 2015. 22 с.
2. Ахекян Т. Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах : Навчально-методичний посібник. К. ДАКККиМ, 2003. 115 с.
3. Балог К. Ф. танці Закарпаття: Репертуарний збірник. Ужгород: КП «Ужгородська міська друкарня», 2013. 168 с.
4. Бігус О. О. Народно-сценічна хореографія Прикарпатського регіону : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2015. 182 с.
5. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 204 с.
6. Виховний та мистецький вплив сучасного хореографічного мистецтва на розвиток творчих здібностей молоді: тенденції та перспективи розвитку: метод. посібн./ упоряд О. А. Плахотнюк. Львів : ЦТДЮГ, 2014. 129 с.
7. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. К.: ДАКККиМ, 2007. 306 с.
8. Грек В.А. Інтерпретація народного танцю засобами сучасної хореографії / Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету: Актуальні питання культурології. Випуск 17/2017. С. 166 – 170.
<https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/grek-v.a.-interpretacziya-narodnogo-tancyu-zasobamy-suchasnoyi-horeografiyi.pdf>
9. Гутник І. До проблеми стилізації народного танцю // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. Випуск XXI. 2009. С. 251–257.
10. Зайцев Є., Колесниченко Ю. Основи народно-сценічного танцю. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-IV рівнів акредитації/Видання друге, допрацьоване і доповнене/. Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. 416 с.

- 11.Зубатов С. Л. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання: підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 416 с.
- 12.Зубатов С. Л. Методика викладання українського народного танцю : підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 376 с.
- 13.Зубатов С. Л. Танцювальні композиції та етюди українських народних танців : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 376 с.
- 14.Колногузенко Б.М. Хореографічна композиція: методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Х.: ХДАК, 2018. 218 с.
- 15.Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 180 с.
- 16.Лісовська Н. Теорія і методика народно-сценічного танцю: навчально-методичний посібник для студентів спеціальностей: 024 Хореографія; 014 Середня освіта. Хореографія. 2-вид.доповнене. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2021. 178 с.
- 17.Мартиненко О. Методика роботи з хореографічним колективом: теорія і практика: підручник для здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальностей 024 Хореографія, 014 Середня освіта (Хореографія). Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2020. 390 с.
- 18.Мурована, І. В. Стилізація українського народного танцю в процесі вивчення дисципліни «Теорія та практика українського народного танцю. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (207), 243-247. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-243-247>
- 19.Народні витоки та регіональні особливості хороводів: хрестоматія з дисципліни «Теорія та методика українського народного танцю» / уклад. О. М. Пархоменко. Ч. 1: Теоретичний розгляд. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 101 с.

- 20.Павленко Р. Основні способи стилізації народного танцю. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2019/02/Руслан-Павленко.pdf>
- 21.Пархоменко О. М. Теорія і практика українського народного танцю (Центральна Україна, Поділля): навч.-метод. посібн. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 259 с.
- 22.Пархоменко О. М. Теорія і практика українського народного танцю: танці Чернігівського Полісся: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 235 с.
- 23.Пісклова І. Особливості обробки танцювального фольклору (на прикладі сучасних постановок). Народна творчість та етнологія, 2015. № 5.С6. 4–70.
- 24.Повалій Т. Л. Історія хореографічного мистецтва: навч-метод.посібник. Суми: СПДФО Повалій К. В.2014. 120 с.
- 25.Рехліцька А. Є., Білоусенко І. В. Рухи класичного танцю у схемах : навч.-метод. посібн. для студ. вищ. навч. закл. спеціальності 024 «Хореографія». Херсон: ХДУ, 2014. 72 с.
- 26.Ростовська Ю. О. Словник-довідник педагога-хореографа: навчальний посібник. НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 99 с.
- 27.Ростовська Ю.О. Теорія і практика формування професійних переконань майбутніх викладачів хореографії: монографія, 2-е видання. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 122 с.
28. Цвєткова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник. 4-е вид. К. : Альтерпрес, 2011. 324 с.; іл.
- 29.Шабаліна О. М. Пластичність. Мова. Тіло: монографія. Харків. держ. акад. культури. Київ: ФО-П Поліщук О. В. 2017. 194 с.
- 30.Шевченко В.Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії: навчально-методичний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтва України. К.: ДАКККиМ, 2006. 184 с.

Зразок оформлення титульної сторінки ІНДЗ

**Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра музичної педагогіки та хореографії**

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

на тему:

**«НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ЯК МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ САМОРОЗВИТКУ
МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ХОРЕОГРАФІЇ»**

Виконав (ла)

**Здобувач (ка) другого (магістерського)
рівня вищої освіти, 1 курсу
спеціальності В6 Перформативні мистецтва
спеціалізації В6.03 Хореографічне мистецтво
Терещенко Ярослава**

Викладач:

Юлія РОСТОВСЬКА,

доцент, кандидат педагогічних наук

Ніжин – 2025

Навчальне видання

Укладач:

Ростовська Ю. О.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ФАХОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

*здобувачів другого (магістерського) рівня
за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва
спеціалізації В6.03 Хореографічне мистецтво
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки*

(2-ге видання, доповнене та перероблене)

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка, макетування – О. В. Борщ

Книга друкується в авторському редагуванні.

Підписано до друку 11.09.25 р.	Формат 60x84/16	Папір офсетний
Гарнітура Times	Обл.-вид. арк. 1,65	Електронне вид-ня
Замовлення № 170	Ум. друк. арк. 2,55	

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3^А
(04631) 7–19–72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.